

Sukces SPD w Brandenburgii

Kamil Frymark

22 września rządząca od 1990 r. w Brandenburgii SPD ponownie zwyciężyła w wyborach do landtagu. Partia premiera Dietmara Woidkego zdobyła 30,9% głosów (+4,7 p.p. wobec 2019 r.; 32 mandaty w 88-osobowym parlamencie). Drugie miejsce zajęła AfD z poparciem 29,2% (+5,7 p.p., 30 mandatów). Do landtagu weszły jeszcze Związek Sahry Wagenknecht na rzecz Rozsądku i Sprawiedliwości (BSW) z wynikiem 13,5% (14 mandatów) oraz współrządząca dotąd w landzie CDU, która uzyskała 12,1% (-3,5 p.p.; 12 mandatów). Progu wyborczego (5%) nie przekroczyły obecne dotychczas w landtagu ugrupowania Zielonych (4,1%; współtworzyli koalicję w poprzedniej kadencji), Die Linke (3%) i Wolnych Wyborców (FW; 2,6%). Poniżej progu ponownie znalazła się FDP (0,8%).

Wyniki wyborów to sukces premiera Brandenburgii Woidkego, który uczynił z kampanii plebiscyt własnej popularności, dystansując się od rządu pod wodzą SPD na poziomie federalnym. Z kolei AfD znów udowodniła, że jest partią masową we wschodnich landach, i będzie najsilniejszym ugrupowaniem opozycyjnym, posiadającym zdolność blokowania decyzji wymagających uzyskania dwóch trzecich głosów. Na korzyść AfD zadziałała najwyższa w historii landu po 1990 r. frekwencja wyborcza (72,9%; +11,6 p.p.).

Do utworzenia koalicji większościowej, podobnie jak po wyborach w Turyngii i Saksonii, konieczne będzie wsparcie BSW. Nowy rząd musi powstać najpóźniej trzy miesiące od pierwszego posiedzenia landtagu. Głównymi tematami kampanii były ograniczenie migracji do RFN, wojna na Ukrainie oraz kwestie socjalne.

Komentarz

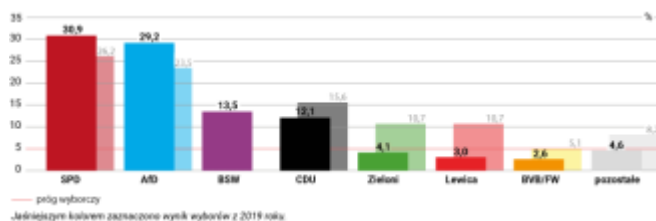
- **SPD zwyciężyła dzięki popularności i zaangażowaniu premiera landu oraz jego skutecznej kampanii wyborczej**, w której zapowiedział on swoją rezygnację w przypadku przegranej z AfD. Aż 65% Brandenburczyków (w tym nawet 28% wyborców AfD) uważa, że Woidke jest dobrym szefem rządu. Dzięki przejściu znacznej części elektoratu Zielonych (47 tys.) i Die Linke (25 tys.) oraz poparciu najstarszych wyborców (49% osób powyżej 70 r.ż. oddało głos na SPD) dotychczasowy premier wygrał wybory. Słuszną okazała się decyzja SPD o nieangażowaniu w kampanię kanclerza Olafa Scholza; tylko 20% wyborców w Brandenburgii, w tym 41% sympatyków socjaldemokracji, jest zadowolonych z pracy rządu federalnego.
- **Zwycięstwo SPD w Brandenburgii odsuwa w czasie dyskusję wewnątrz tego ugrupowania nad zmianą niepopularnego Scholza jako kandydata socjaldemokratów w przyszłorocznych wyborach do Bundestagu** (28 września 2025 r.). Debaty te nie ucichną,

ponieważ wybory w Brandenburgii pokazały, że kluczowy dla powodzenia wyborczego partii jest jej lider. Kolejne porażki Zielonych i FDP w elekcjach landowych wzmocnią zaś trwające w koalicji SPD–Zieloni–FDP konflikty. W przypadku braku porozumienia jej liderów w kwestii budżetu w listopadzie br. niewykluczony jest scenariusz przedterminowych wyborów.

- **Bardzo dobry wynik AfD potwierdza, że w landach wschodnich ma ona charakter partii masowej**, cieszącej się wysokim poparciem we wszystkich grupach wyborców. Po raz kolejny była najpopularniejszym ugrupowaniem wśród najmłodszego elektoratu (zdobyła 31% głosów wśród osób w wieku 16–24 lat). Podobnie jak w Turyngii i Saksonii, większość wybierała tę partię przede wszystkim ze względu na jej program (szczególnie doceniając jej kompetencje w kwestiach bezpieczeństwa wewnętrznego), a nie na skutek rozczarowania innymi ugrupowaniami. Najwyższe poparcie AfD uzyskała w gminach wiejskich o dużym stopniu wyludnienia, zwłaszcza przy granicy z Polską oraz na południowym wschodzie Brandenburgii, gdzie wynik ugrupowania sięgnął ponad 40%. Na AfD zagłosowało 79 tys. osób, które nie wzięły udziału w poprzednich wyborach.
- **Brandenburgia to trzeci land, gdzie BSW będzie potrzebne do utworzenia rządu większościowego**. Poza koalicją SPD–BSW możliwy jest również rząd mniejszościowy SPD–CDU; rządy z AfD wykluczyły wszystkie ugrupowania. Za koalicją partii Wagenknecht z SPD przemawia to, że lider regionalnego BSW Robert Crumbach jest doskonale znany wśród lokalnych socjaldemokratów, których członkiem był przez ostatnie trzy dekady. BSW najwięcej głosów przejęło od rozczarowanych wyborców Die Linke (44 tys.) oraz osób wcześniej niegłosujących (41 tys.). Partia ta jest szczególnie atrakcyjna dla seniorów (powyżej 60. r.ż.). Dla jej elektoratu najważniejszymi tematami w kampanii były wojna na Ukrainie (BSW domaga się zakończenia pomocy dla tego kraju), kwestie socjalne oraz nierówności między wschodem a zachodem Niemiec.
- **Porażka CDU, która uzyskała najłabszy wynik w historii wyborów we wschodnich landach**, wynika z niskiej rozpoznawalności i błędów w kampanii głównego kandydata chadecji w Brandenburgii Jana Redmanna. Część dotychczasowych wyborców chadecji poparła Woidkego (13 tys.), którego większość sympatyków CDU (69%), a także popularny chadecki premier sąsiedniej Saksonii Michael Kretschmer uważają za dobrego szefa landu. Mimo słabego wyniku chadecji Friedrich Merz będzie wspólnym kandydatem CDU i CSU na kanclerza w 2025 r., a jego pozycja w partii pozostanie silna.

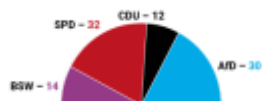
ANEKS

Wykres 1. Wstępne wyniki wyborów do landtagu Brandenburgii



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych landowej komisji wyborczej.

Wykres 2. Podział mandatów w landtagu Brandenburgii



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych landowej komisji wyborczej.